

LEKCJE O CZŁOWIEKU
Klasyka na nowo odczytana

WESELE - DRAMAT KOMUNIKACJI

Wesele Stanisława Wyspiańskiego

DR DAWID MARIA OSIŃSKI

Wesele (1901): **dramat komunikacji i języka** (głównym bohaterem jest język, jego ograniczenia, konwencja i możliwości, jakimi posługują się bohaterowie, sposób ich wyrażania); wyliczeniowość, konstrukcje słowne, idiolekty, specyfika i różnicowanie form wypowiedzi;

– **Wesele** jako **dramat narodowy o szukaniu języka** opowieści o narodowości (polskość jako sytuacja zadana, tłumiona, niemożliwa do nazwania – „siecinka” słów, katarynkowość, klisze i liczmany słowne);

– **schemat sytuacji komunikacyjnej Romana Jakobsona** (próba wskazania komponentów teorii komunikacji w dramacie Wyspiańskiego);

– wesele jako **konwencja, sztuczna sytuacja, sformalizowana** (w którą wpisani są bohaterowie), ryt przejścia, obrzęd, ale i sytuacja społecznej komunikacji skazująca na patowość i konieczność wejścia w rolę (wesele jako spotkanie obcych sobie ludzi);

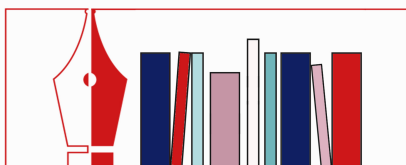
– **dramat historyczny i polityczno-obyczajowy**: znaczenie polskich fantazmatów i mitów narodowych, synteza dziewiętnastowieczności (od konfederacji barskiej, figury Kościuszki i rozbiorów aż po symboliczny koniec XIX wieku sygnowany datą dziania się akcji, związany z sytuacją obyczajową: wesele pary młodej); „rozwiązane sny o potęgę”; traumy polskiej historii i kultury;

– konwencja **miłosno-erotycznej gry**: rola języka jako medium i przekaznika);

– **dramat historii jako krajobrazu po bitwie**;

– **synteza sztuk** (idea Gesamtkunstwerk), teatr totalny, dramat kameralny (paradoks globalności, panoramicyzności wątków i problemów oraz ciasnoty miejsca, stłoczenie jako gest semantyczny); różnorodność tworzyw w dramacie Wyspiańskiego (ruch, słowo, gest, muzyka, taniec, „żywy obraz”, dźwięk, plastyka, „architektura przestrzenna”);

– **gry z tradycją literacką i mapa refleksji historycznej** (jako efekt spotkania kultur, światów i języków opowieści); od **struktury szopkowej i konwencji realistycznej do dramatu wizyjno-symbolicznego** (wbrew alegorezie jako strukturze przyporządkowującej poszczególne sensory znaczeniowe zdarzeniom, a także 28 osobom i 7 osobom dramatu

LEKCJE O CZŁOWIEKU
Klasyka na nowo odczytana

– **idiomatyczność Wesela** w polskiej kulturze; nośność skrzydlatych słów wdrukowanych w polskiej świadomości użytkowników kultury i języka:

*Niech na całym świecie wojna,
byle polska wieść zaciszna,
byle polska wieść spokojna (I, 1).
Wyście sobie, a my sobie.
Każden sobie rzepkę skrobie (I, 4).*

Raz dokoła, raz dokoła... (I, 5).

Pan poeta, pan poeta (I, 10).

Trza być w butach na weselu (I, 12).

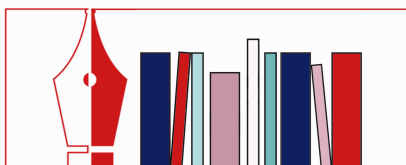
Ach, pan gada, gada, gada (I, 22).

Duch się w każdym poniewiera (I, 24).

*Weż pan sobie żonę z prosta:
duża szczęścia, małe kosta (I, 25).*

(...) chłop potęgą jest i basta (I, 25).

Ha! temperamenta grają! (I, 30).

LEKCJE O CZŁOWIEKU
Klasyka na nowo odczytana

Polska to jest wielka rzecz (II, 10).

(...) a ot, co z nas pozostało:

lalki, szopka, podle maski,

farbowany fałsz, obrazki (II, 30).

Miałeś, chamie, złoty róg,

miałeś, chamie, czapkę z piór

(...) ostał ci sie ino sznur... (III, 37).